

História RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote v súlade s platnou legislatívou zabezpečuje odborné činnosti v spádovom území dvoch okresov a to okresu Rimavská Sobota a Revúca. Náš úrad vznikol na báze pôvodného okresu Rimavská Sobota. Územie okresu Revúca bolo kreované pri poslednej územnej reorganizácii v roku 1996 a to pôvodne z dvoch obvodov obvodu Tornale (Šafárikovo), ktorý predtým prináležal okresu Rimavská Sobota a obvodu Revúca, ktorý pôvodne prináležal okresu Rožňava.

Celkový počet obyvateľov v spádovom území oboch okresov je toho času okolo 125 286 obyvateľov, z toho v okrese Rimavská Sobota 84 867 a v okrese Revúca 41 419. Oba okresy patria do skupiny poľnohospodársko produkčných oblastí so všetkými dôsledkami z toho vyplývajúcich, či už z hľadiska dopadu na životné prostredie ale aj z hľadiska dopadu v oblasti preventívneho a pracovného lekárstva a hygieny výživy. Severné časti okresov Rimavská Sobota a Revúca sú charakterizované problematikou chemického priemyslu a spracovania magnezitu. Dôsledky uvedených činností sa prejavili v tom, že lokality Hnúšť'a-Hačava-Tisovec a Jelšava-Lubeník boli vyhlásené za silne znečistené.

Plošne sa zabezpečuje výkon úloh na území veľkom 2 201, 3 km² v 139 obciach, resp. 200 sídelných útvaroch. Oba okresy sú charakterizované veľmi nepriaznivou demografickou štruktúrou obyvateľstva. Patria do skupiny prestárlych okresov s vysokou proporciou rómskeho etnika, ktorej skutočná hodnota sa môže len odhadnúť, nakoľko neexistujú validné štatistické údaje. Transformačné kroky v ekonomike a zmenách vlastníckych vzťahoch v predchádzajúcich obdobiach mali veľmi ťažký dopad na oba okresy. Prejavili sa vysokou nezamestnanosťou a nízkou socio-ekonomickou úrovňou obyvateľstva. Potreba zabezpečenia finančných prostriedkov vedie k tomu, že dochádza k odlivu predovšetkým mladých skupín obyvateľov mimo nášho územia.

Hovorí sa, že tam, kde je bieda a chudoba, prichádzajú aj ochorenia. Mnohé hodnotenia zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky poukazujú na skutočnosť, že oba okresy patria do skupiny okresov s výraznou morbiditou na kardiovaskulárne a onkologické ochorenia. Dlhodobé neriešenie problémov súvisiacich v zásobovaní pitnou vodou vedie k tomu, že celková proporcia obyvateľstva zásobovaná z verejných vodovodov v okrese Rimavská Sobota je len na úrovni okolo 66 %. Obdobná situácia je aj v problematike odkanalizovania domácností, čo sa do určitej miery odráža aj v celkovej epidemiologickej situácii, hlavne pokiaľ čo sa týka črevných nákaz. Z tohto pohľadu najväčším problémom je výskyt vírusových hepatitíd typu A predovšetkým v skupine rómskeho etnika, kde sa prijímajú mnohokrát neštandardné protiepidemické opatrenia. Účelom týchto opatrení je nahradiť chýbajúcu infraštruktúru (voda, kanalizácia).

Oba okresy majú vysokú proporciu sociálne a ekonomicky znevýhodnených komunit. Okrem spomínanej negatívnej problematiky charakterizujúcej oba okresy je potrebné podčiarknuť aj úspechy, ktoré v oblasti ochrany a podpory zdravia boli dosiahnuté v tomto regióne. V prvom rade je to eliminácia prenosných ochorení zaradených do skupiny ochorení preventabilných očkovaní. Výskyt diftérie, tetanu, pertussis, morbil, rubeoly, parotitídy nebol zaznamenaný v oboch okresoch už niekoľko rokov. Aktívnymi činnosťami v začiatku hygienickej služby sa podarilo eliminovať ohniská brušného týfusu predovšetkým v oblasti Tisovca, Hnúšti, Klenovca, Gortvy a Skerešova. Úspešným menežovaním činností magnezitových závodov v Jelšave a Lubeníku došlo k výraznému zlepšeniu ukazovateľov environmentálnej záťaže prostredia týchto závodov. Negatívny dopad transformačných krokov v chemickom priemysle sa naopak pozitívne prejavil v zlepšení celkovej environmentálnej situácie v oblasti Hnúšť'a, Hačava a Tisovec. Naopak, rozpad družstiev a divoká likvidácia chemických prostriedkov používaných v tomto rezorte viedla k vzniku havarijných situácií napríklad v Chanavskom vodovode s následným vzostupom dusičnanov

vo vodách južných regiónov oboch okresov. Táto oblasť bola charakterizovaná ako jedna s najväčším výskytom dusičnanej methemoglobínémie. Na základe spolupráce s praktickými lekármi pre deti a dorast sa však podarilo tento problém dostatočne eliminovať.

Genéza vývoja Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote bola veľmi zložitá a v podstate kopírovala zložitosť zrodu hygienickej služby a jej transformácie na inštitúciu s úlohami v oblasti verejného zdravotníctva. Pretože okres Rimavská Sobota vznikol pôvodne z troch okresov a to Hnúšťa, Rimavská Sobota a Šafárikovo v roku 1960, prvým okresným hygienikom sa stal MUDr. Július Alexy a potom MUDr. Edmund Bódy. V okrese Hnúšťa bol prvým okresným hygienikom MUDr. Barnabáš Kovács a od roku 1955 MUDr. Ľubomír Šefranko. V okrese Šafárikovo bol prvým okresným hygienikom MUDr. Zoltán Klein až do roku 1960. Na základe územnej reorganizácie v roku 1960 došlo k zlúčeniu pôvodne troch inštitúcií okresnej hygienickej stanice v jednu a prvým okresným hygienikom a riaditeľom novej okresnej hygienickej stanice bol ustanovený MUDr. Ľubomír Šefranko. MUDr. Ľubomír Šefranko okrem okresného hygienika vykonával aj funkciu vedúceho oddelenia hygieny práce a komunálnej hygieny, MUDr. Edmund Bódy funkciu vedúceho oddelenia epidemiológie a hygieny detí a dorastu, MUDr. Zoltán Klein funkciu vedúceho oddelenia hygieny výživy a MUDr. Mária Šefranková funkciu vedúcej mikrobiologického odboru (od roku 1956, keď tento odbor bol zriadený na ústave hygieny a epidemiológie). V roku 1969 bolo zriadené hygienické laboratórium pod vedením Ing. Antona Kertiho. V roku 1975 došlo k podstatnému kvantitatívnemu a kvalitatívnemu rozvoju okresnej hygienickej stanice. Adaptovalo sa poschodie budovy lekárne na pôvodnom Gottwaldovom námestí pre účely hygienického laboratória, vybudovala sa laboratórna budova v nemocnici v Rimavskej Sobote pre potreby mikrobiologického laboratória. V roku 1982 bola dokončená nová budova pre terénnu časť okresnej hygienickej stanice. K obsadeniu všetkých vedúcich funkcií na okresnej hygienickej stanici došlo v roku 1978 v nasledovnej štruktúre: riaditeľ a okresný hygienik MUDr. Ľubomír Šefranko, vedúci oddelenia hygieny všeobecnej a komunálnej Ing. Gustáv Dreschmann, vedúca oddelenia hygieny detí a dorastu MUDr. Mária Tunová, vedúca oddelenia hygieny práce MUDr. Helena Bauerová, vedúci oddelenia hygieny výživy a predmetov denného užívania Ing. Juraj Horenitzky, vedúci hygienického laboratória Ing. Anton Kerti, vedúca epidemiologického odboru MUDr. Anna Pötheová, vedúca mikrobiologického odboru MUDr. Mária Šefranková, vedúci organizačno-dokumentačného oddelenia promováný právnik Vladimír Antal, vedúci stredný zdravotnícky pracovník Ján Tirpák, vedúca laborantka mikrobiologického odboru Marta Glevická, vedúca laborantka hygienického laboratória Eva Matajsová. Odchodom MUDr. Ľubomíra Šefranka do dôchodku v roku 1983 bola do funkcie menovaná MUDr. Helena Bauerová. V tejto funkcii zotrvala do roku 1991. Od uvedeného roku bol do funkcie okresného hygienika menovaný MUDr. Dušan Béreš.

Zložitosť vývoja a transformácie hygienickej služby na inštitúciu verejného zdravotníctva bola zvyraznená predovšetkým v rokoch po roku 1989 a to na základe mnohých pokusov o vykonanie transformácie obsahovej ale aj inštitucionálnej povahy. Dôsledkom toho bolo zriadenie funkcií obvodných lekárov mimo inštitúcie pôvodného ústavu hygieny a epidemiológie. Do tejto funkcie bola menovaná MUDr. Anna Pötheová a neskôr MUDr. Dušan Béreš. V roku 1996 na základe nového územného usporiadania a vytvorenia okresu Revúca došlo k rozšíreniu spádového územia štátneho zdravotného ústavu na tento región. Po mnohých legislatívnych zmenách týkajúcich sa inštitucionálneho usporiadania a obsahovej náplne došlo k ďalšej reorganizácii, ktorej výsledkom bolo zrušenie laboratórnej časti štátneho zdravotného ústavu v roku 2004 a ešte predtým k odčleneniu mikrobiologického odboru pod NsP v Rimavskej Sobote.

V terajšej podobe zabezpečuje úlohy regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote v nasledovnej štruktúre: regionálny hygienik, vedúci služobného

úradu MUDr. Dušan Béreš, MPH, vedúca osobného úradu, právne služby, HTČ Ing. Viera Kresová, vedúca oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia Ing. Anna Vraniaková, vedúca oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie MUDr. Tatiana Majanová, vedúca oddelenia hygieny výživy MVDr. Henrieta Krkošková, vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže MUDr. Janka Bérešová, MPH, epidemiológia zatiaľ neobsadená, vedúca oddelenia podpory zdravia a poradenských centier MUDr. Janka Bérešová, MPH.

Rimavská Sobota, 03.12.2013

Dokumentácia z otvorenia OHS – 17.6.1983

Zľava doprava: Milan Megela, predseda ONV, MUDr.Ľubomír Šefranko-riaditeľ, okresný hygienik OHS, MUDr.Július Alexy-riaditeľ OÚNZ, MUDr.Štefan Calpaš-hlavný hygienik SSR